

Валігура Володимир Андрійович

к.е.н., доцент, доцент кафедри податків та фіскальної політики,
ЗУНУ, м. Тернопіль

Дячук Володимир Андрійович

студент гр. ФФАМ-11, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль

ОСОБЛИВІ УМОВИ СПЛАТИ ЄДИНОГО ПОДАТКУ ТА ПДВ НА ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

2022 рік відзначився безпрецедентними змінами податкового законодавства загалом, і у сфері справляння ПДВ, зокрема. З початком війни та введенням військового стану українська економіка зазнала великих збитків. Військові дії на значній території держави, руйнування інфраструктури та неможливість ведення підприємницької діяльності вимагали термінових заходів підтримки бізнесу і в тому числі за допомогою антикризового податкового регулювання. У відповідь на поставлені виклики Верховна Рада України прийняла ряд законів, які послабили податкове навантаження, ліквідували податкові наслідки по операціях з різноманітної підтримки Збройних сил України та осіб, які постраждали від наслідків війни.

Ключовим нормативним актом у сфері податкових правовідносин, який був прийнятий у відповідь на ризики та загрози, спричинені війною, був Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 № 2120-ІХ [1]. Окрема норма цього закону стосується справляння ПДВ на період воєнного стану та пов'язана із розширенням критеріїв функціонування платників на єдиному податку. Так, Законом № 2120-ІХ встановлено, що з 1 квітня 2022 року до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України платниками єдиного податку третьої групи можуть бути фізичні особи – підприємці та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 10 млрд грн. Ставка єдиного податку для таких платників встановлена на рівні 2% від доходу. Такі платники звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з податку на додану вартість з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України.

Таким чином, більшість юридичних осіб отримали право перейти на сплату єдиного податку за ставкою 2% без сплати ПДВ. Ця норма має безпосередній антикризовий характер і покликана знизити податкове навантаження на бізнес в Україні у період війни. Частина платників ПДВ почали переходити на цю систему оподаткування і призупинили реєстрацію як платники ПДВ. Однак, така практика не є масовою з декількох причин:

1. Платники податків порівнюють своє податкове навантаження на загальній та спрощеній системах оподаткування, яке часто не кардинально відрізняється;

2. На спрощеній системі доходи рахуються за касовим методом, що прискорює щомісячну сплату єдиного податку;

3. Неможливість здійснювати бартерні операції на єдиному податку, що може бути актуальним в умовах кризи ліквідності спричиненої війною;

4. Платники очікують як поведуть себе їх контрагенти. Якщо клієнти продовжують перебувати на загальній системі і платити ПДВ, то суб'єкт господарювання теж залишається платником ПДВ щоб не втратити збуту;

5. Бізнес надіється на нетривалий період воєнного та надзвичайного стану, і не спішить змінювати умови сплати податків та ведення обліку.

Така норма, в частині зупинення реєстрації великої кількості платників ПДВ, може спричинити вагомі втрати бюджету від несплати цього податку. Перехід платників на особливі умови сплати єдиного податку буде залежати від тривалості воєнного та надзвичайного станів. Нині оцінити фіскальні втрати для держави практично неможливо, оскільки відсутні дані щодо кількості платників ПДВ, які перейшли на зазначену систему. Разом із цим, хочемо зауважити про ризики тривалості описаної норми. Її поширення на період надзвичайного стану, який очікується після закінчення чи скасування воєнного може створити прецедент закріплення такої чи подібної спрощеної системи на постійній основі, що нестиме непосильні втрати для бюджету.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>.